

КОНЦЕПЦІЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ОСВІТНІХ КОНТЕКСТАХ

Сисоєва Світлана, доктор педагогічних наук, професор,
академік НАПН України, академік-секретар Відділення загальної педагогіки
та філософії освіти

Національної академії педагогічних наук України,
вул. Січових Стрільців, 52-А, 04053 Київ, Україна, s.sysoieva@kubg.edu.ua

Моспан Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та перекладу,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Київ, Україна, n.mospan@kubg.edu.ua

У статті розглядається проблема гармонізації освітнього тезауруса, яка вимагає невідкладного уваги в процесі створення Європейського простору вищої освіти та розробки спільних освітніх стандартів. Усі політичні документи, звіти Європейської Ради та рекомендації містять ключові освітні терміни, які вимагають належного розуміння і тлумачення як в державах-членах ЄС, так і в країнах, що знаходяться на етапі європейської інтеграції. У документі також розглядається проблема координації міжнародного освітнього тезауруса з національним, що піднімає питання, чи можна уніфікувати освітню термінологію в Європі і за її межами? Крім того, автори роблять огляд генезису руху компетентності в ЄС, США, Австралії та Україні для оцінки цього питання. Стало очевидним, що як і раніше існує значне нерозуміння комплексного підходу до концепції компетенції та компетентності. Ці визначення вважаються занадто абстрактними і загальними, а не уніфікованими для вищої освіти як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Ключові слова: знання; компетентність; компетенція; навички; освітні контексти.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2018

Прийнято до друку 26.04.2018

УДК 17.022.1:[172.12:005.336.2]:378

Володимир Піддячий
ORCID iD 0000-0002-8596-6749

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу андрагогіки,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України,
вул. М. Берлінського, 9, 04060 Київ, Україна,
pvm2010@ukr.net

АКСІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті розглянуто аксіологічні основи громадянської компетентності майбутніх педагогів. Визначено, що розвиток особистості майбутнього педагога та формування його громадянської компетентності доцільно здійснювати на основі загальнолюдських, національних та європейських цінностей. Встановлено, що цінності визначають вектор розвитку людини, суспільства та держави, формують образ бажаного майбутнього. До аксіологічних основи громадянської компетентності майбутніх педагогів віднесено три групи цінностей: загальнолюдські, національні та європейські. Вказано на необхідність розробки вимог до організації та здійснення освітнього процесу на основі цінностей природних прав людини, верховенства права, сім'ї,

патріотизму, національної культури, національного суверенітету, національної безпеки, справедливості, демократії, добра, краси та істини.

Ключові слова: громадянська компетентність майбутнього педагога; загальнолюдські, національні та європейські цінності; освітній процес; суб'єкт учіння; цінність.

Вступ. Цінності є однією з найважливіших основ для розбудови громадянського суспільства країн світового співтовариства. Вони спрямовують вектор його розвитку та відображають образ бажаного майбутнього. Саме тому визначення аксіологічних основ громадянської компетентності майбутнього педагога є ключовою проблемою освітньої політики провідних країн світу, яка реалізується у процесі педагогічної дії, незмінними суб'єктами якої є учитель та учень. Учитель є фахівцем що навчає, виховує, розвиває та веде за собою, а учень є особистістю, яка намагається через власну емоційно-почуттєву сферу сприйняти і осмислити ту інформацію, яку їй пропонують з метою подальшого її застосування у власній життєдіяльності для розвитку тих особистісних і професійних якостей, які допоможуть їй бути успішною у сучасному світі. Вирішення цієї проблеми спонукає не тільки до переосмислення змісту вищої освіти, але й до удосконалення вже існуючих й розроблення нових організаційних форм і методів навчання. Тому, удосконалюючи систему вищої освіти України відповідно до сучасних умов розвитку суспільства, доцільно зосередити увагу на проектуванні аксіологічних основ громадянської компетентності майбутніх педагогів, дотримуючись положення, що технології служать людині, а не навпаки (Радченко та інші, 2017, с. 74), це передбачає їхню спрямованість на обслуговування загальнолюдських цінностей (Піддячий, 2016, с. 63).

Під громадянською компетентністю майбутнього педагога ми розуміємо динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка дозволяє усвідомлено, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські обов'язки та права у суспільно-політичній та навчальній діяльності, користуватися свободами, займати активну громадянську позицію з метою розвитку демократичного суспільства, бути патріотом своєї держави, шанобливо ставитися до народів і культур інших країн.

Дослідження проблеми аксіологічних основ громадянської компетентності майбутніх педагогів допоможе у виробленні нових практичних підходів до організації навчання студентів вищих педагогічних навчальних закладів України.

Проблемам дослідження визначення та класифікації цінностей присвячені напрацювання О. Вишневського, А. Євтодюк, П. Ігнатенка, В. Матяж, Е. Носенка, О. Ткаченка та ін. Аналіз загальнолюдських цінностей відображений у працях В. Долженко та Л. Хомич. Дослідження пріоритетних національних цінностей, які визначають стратегію розбудови Української держави відображені у науковому доробку сучасних вітчизняних науковців: П. Гай-Нижника, В. Горбуліна, А. Качинського, Б. Парохонського та ін. Дослідженню європейських цінностей у своїх працях значну увагу надавав Н. Амельченко.

Методологічну основу дослідження складають аксіологічний, особистісний, компетентнісний та діяльнісний підходи. Аксіологічний підхід передбачає визначення цінностей, що становлять основу громадянської компетентності майбутнього педагога та здатні задовольнити потреби особистості, соціальної групи до якої вона належить, суспільства у якому живе і активно працює. Відповідно до особистісного підходу, цінності розглядаються як складне особистісне утворення, що визначає спрямованість діяльності та поведінки. Компетентнісний підхід виражається у прагненні майбутнього педагога до опанування знаннями, вміннями та навичками, формування цінностей та інших професійних якостей, які визначають його здатність успішно здійснювати навчальну та професійну діяльність. Зміст діяльнісного підходу полягає у розгляді майбутнього педагога як активного суб'єкта, який планує та діє відповідно до власних ціннісних орієнтирів.

Мета статті – дослідження аксіологічних основ розвитку громадянської компетентності майбутнього педагога для їх подальшого врахування в організації підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Результати дослідження дозволили встановити, що на сьогодні залишається неузгодженою позиція щодо сталого визначення аксіологічних основ громадянської компетентності майбутнього педагога, які б поєднувались із основними цінностями для людини, суспільства та держави. Точиться жвава дискусія, в якій дослідники відстоюють свої пропозиції. Це пов'язано з тим, що поняття цінність є полісемантичним. Її визначають як духовне формування, об'єктивну суть та властивість речей, вартість, важливість та значущість чого-небудь, благо, що задовольняє потреби людини. У зв'язку з цим цінності класифікують за: об'єктом засвоєння (матеріальні, моральні, духовні); метою засвоєння (альтруїстичні, егоїстичні); рівнем узагальненості (конкретні, абстрактні); способом вияву (ситуативні, стійкі); роллю у діяльності людини (термінальні, інструментальні); змістом діяльності (пізнавальні, предметно-перетворювальні (творчі, естетичні, наукові, релігійні та ін.)); належністю (особистісні (індивідуальні), групові, колективні, суспільні (також і демократичні), загальнонародні (національні), загальнолюдські тощо) (Ігнатенко, 1997, с. 118–124).

Згідно з класифікацією Е. Носенко (1999), цінності поділяють на: 1) абсолютні – доброта, любов, правда, справедливість, гідність, свобода, чесність; 2) національні – патріотизм, національна гідність, державотворчі прагнення, історична пам'ять, прагнення до єдності; 3) громадянські – права і свободи, обов'язки, соціальна гармонія, повага закону; 4) сімейно-родинні – подружнн вірність, турбота про дітей, стосунки у сім'ї, пам'ять предків; 5) особистісні – риси характеру, поведінка, стиль приватного життя (с. 29).

О. Вишневський (2008) запропонував класифікувати цінності на абсолютні, вічні, національні, громадянські, сімейні, особистісні та валеологічно-екологічні (с. 230–234).

Гострі проблеми, з якими зіштовхнулося українське суспільство та керівництво держави, потребують системного підходу до їх вирішення. Серед важливих його компонентів є розробка та реалізація аксіологічних основ громадянської компетентності майбутнього педагога, які сприятимуть забезпеченню розвитку людини, суспільства та держави. Ця місія покладена на всі державні інституції та недержавні організації, що зацікавлені у динамічному поступі України на шляху європей-

ської інтеграції та розвитку громадянського суспільства. Ключову роль у цьому процесі відіграє система освіти, цілі якої в значній мірі реалізуються завдяки діяльності педагога. Зважаючи на це, у Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» та Національній доктрині розвитку освіти наголошено на необхідності сприяння розвитку особистості суб'єктів учіння, взявши за основу загальнолюдські, загальноєвропейські і національні цінності. На цій базі доцільно розробляти вимоги до організації та здійснення освітнього процесу, який має забезпечити формування зазначених цінностей у суб'єкта учіння, що проявляються у раціональній, емоційно-почуттєвій та діяльній сферах особистості. На думку А. Євтодюк (2014), у сучасній системі освіти України освітній процес доцільно організовувати на основі п'яти провідних груп цінностей: 1) фундаментальних, базових, наближених до загальнолюдських; 2) національних; 3) громадянських; 4) сімейних; 5) особистісних (с. 14).

Разом з цим, у напрацюваннях О. Вишневського, В. Євтодюк, П. Ігнатенко, С. Матяж, Е. Носенко, О. Ткаченка, Л. Хомич та ін. прослідковується узгодженість щодо загальної класифікації цінностей на загальнолюдські та національні. Зважаючи на активне євроінтеграційне прагнення України, ми пропонуємо до цих двох груп додати групу європейських цінностей. Вони становлять аксіологічні основи життя та праці громадян розвинених країн світу, таких як Німеччина, Франція, Італія, Іспанія тощо. Ці країни характеризуються високим рівнем розвитку громадянського суспільства. На наш погляд, зазначені групи цінностей доцільно брати за основу у формуванні громадянської компетентності майбутнього педагога, який проходить підготовку у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Ми поділяємо думку, що загальнолюдські цінності – це цінності, притаманні людям усіх епох і народів, усіх класів та соціальних прошарків (Долженко, 2006). Вони «спонукають майбутнього педагога до самореалізації, самовдосконалення, любові до професії, до навколишньої дійсності, до природи, допомагають розібратися у сенсі людського буття. Загальнолюдський характер виявляється в тому, що майбутні педагоги повинні усвідомити себе частиною всієї планети, активно складовою ноосфери, відчувати відповідальність за

свої вчинки перед усім людством ...» (Хомич, 2010, с. 142). До ключових загальнолюдських цінностей, що становлять основу громадянської компетентності майбутнього педагога, ми пропонуємо віднести: добро, красу, істину, справедливість і сім'ю.

Національні цінності доцільно розглядати як предмети, явища та їх властивості, що задовольняють потреби людини, суспільства і держави в безпечному житті та прогресивному розвитку (Горбулін, Качинський, 2005, с. 18). Їх можна розглядати як обмеження загальнолюдських цінностей рамками конкретної нації, яка має власну культуру, традиції і обряди (Долженко, 2006).

Національні цінності є концептуальними, ідеологічними основами, консолідуючими чинниками, важливими життєвими орієнтирами на шляху ефективного суспільного розвитку (Гай-Нижник, 2014, с. 465–471). Система національних цінностей утворює правову, філософську та етичну основу для забезпечення подальшого існування держави. Їх втрата може привести до зникнення нації як самостійного суб'єкта міжнародних відносин (Горбулін, Качинський, 2009, с. 105).

Формування та загальне визнання системи національних цінностей є фундаментом для консолідації української нації, гармонізації інтересів громадян, забезпечення стабільності суспільства та сталого розвитку держави (Парахонський, с. 6). Це допоможе подолати проблему формування ідентичності українського населення, яка, на думку П. Гай-Нижника (2014), проявляється у світоглядній невизначеності, розмитості суспільних цінностей, розпорошеності і значній диференціації українського суспільства (с. 465–471).

Формування у суб'єктів учіння національних цінностей сприятиме підвищенню рівня їхньої національної самосвідомості, поваги до рідної мови, української ідеї, державної символіки, історії свого народу, його культурних традицій, а також зміцнюватиме духовну єдність поколінь (Хомич, 2010, с. 142). До пріоритетних національних цінностей, що становлять основу громадянської компетентності майбутнього педагога ми пропонуємо віднести: патріотизм, державний суверенітет, національну безпеку та національну культуру.

Дослідження європейських цінностей дозволило дійти висновку, що їх розглядають як сукупність аксіологічних максим, основних

принципів розбудови сім'ї, суспільства та держави, політико-економічних, культурних, правових та інших норм, що об'єднують більшість жителів Європи та становлять основу їх ідентичності (Амельченко, 2013, с. 2). За своєю суттю вони є ліберально-демократичними і відображають фундаментальні права та свободи людини, а також принципи на основі яких здійснюється управління державою. У базових документах Ради Європи (Україна є членом РЄ з 1995 р.) та Європейського Союзу європейські цінності закріплені у вигляді правових норм.

Якщо проаналізувати Європейську конвенцію з прав людини та основоположних свобод людини (1950), Європейську соціальну хартію (1961), Європейську Хартію регіональних мов або мов меншин (1992), Рамкову конвенцію про захист національних меншин (1995), Хартію основних прав Європейського Союзу (2000), то можна виокремити, що права і свободи громадян ЄС є тими цінностями, на яких ґрунтується діяльність інституцій ЄС. Дослідження цих документів дозволило дійти висновку, що до основних європейських цінностей належать: свобода, гідність, правова держава, демократія, громадянськість, толерантність, справедливість. Узагальнюючи, доходимо висновку, що Європейський союз побудований на трьох базових цінностях: природні права людини, демократія та верховенство права. Їх доцільно віднести до пріоритетних європейських цінностей, що становлять основу громадянської компетентності майбутнього педагога.

Висновки. У процесі проведеного дослідження встановлено, що до аксіологічних основ громадянської компетентності майбутніх педагогів належать три групи цінностей: загальнолюдські, національні та європейські. До основних загальнолюдських цінностей віднесено: добро, красу, істину, справедливість і сім'ю. Серед пріоритетних національних цінностей виокремлено: патріотизм, державний суверенітет, національну безпеку та національну культуру. Ключовими європейськими цінностями виокремлено: природні права людини, демократію та верховенство права.

Визначено, що цінності мають діяльний характер, це передбачає їхню реалізацію майбутнім педагогом у навчальній та трудовій діяльності для розвитку тих особистісних і професійних якостей, які допоможуть йому бути успішним у сучасному динамічному, глобалізованому світі.

Встановлено, що для забезпечення стабільного існування демократії в Україні сучасний студент вищого педагогічного навчального закладу має бути поінформованим, розсудливим та виваженим у прийнятті рішень громадянином і керуватися у своїй діяльності та поведінці загальнолюдськими, національними та європейськими цінностями.

Визначено необхідність розробки вимог до організації та здійснення освітнього процесу

на основі цінностей природних прав людини, верховенства права, сім'ї, патріотизму, національної культури, національного суверенітету, національної безпеки, справедливості, демократії, добра, краси та істини.

До перспектив подальших досліджень відносимо розробку форм та методів формування у майбутніх педагогів загальнолюдських, національних та європейських цінностей, їх вираження на рівні інтелекту, почуттів і волі.

Література

- Амельченко Н. Цінності об'єднаної Європи. Київ: ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив», 2013. 42 с.
- Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 326 с.
- Гай-Нижник П. П. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 84. С. 465–471.
- Горбулін В. П., Качинський А. Б. Засади національної безпеки України. Київ: Інтертехнологія, 2009. 272 с.
- Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегія національної безпеки України в аксіологічному вимірі: від «суспільства ризику» до громадянського суспільства. *Стратегічна панорама*. 2005. № 2. С. 13–27.
- Долженко В. О. Виховання духовних цінностей у студентської молоді в полікультурному просторі: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Луганськ, 2006. 20 с.
- Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 20.09.2017).
- Європейська соціальна хартія. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 20.09.2017).
- Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_014 (дата звернення: 20.09.2017).
- Євтодюк А. В. Аксіологічні засади сучасної системи освіти України. *Педагогічний пошук*. 2014. № 2. С. 12–15.
- Ігнатенко П. Р. Аксіологія виховання: від термінології до постановки проблем. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 1. С. 118–124.
- Носенко Э. Л. Трансформація цінностей орієнтацій молоді на сучасному етапі розвитку суспільства (Психологічний аспект). Днепропетровск: Навчальна книга, 1999. 168 с.
- Оценка взаимодействия понятия «знание» и современных мировых проблем питания человека / Радченко Я. Ю. та ін. *ScienceRise*. 2017. № 5. С. 74. doi.: <https://doi.org/10.15587/2313-8416.2017.102071>.
- Парахонський Б. О. Національні інтереси України (духовно-інтелектуальний аспект). Київ: НІСД, 1993. 43 с.
- Піддячий М. І. Освіта і наука України у вимірі громадянських суспільств: соціально-професійна орієнтація. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3–4 (48–49). С. 59–65.
- Рамкова конвенція про захист національних меншин. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_055 (дата звернення: 20.09.2017).
- Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (дата звернення: 20.09.2017).
- Хомич Л. О. Наскрізні цінності у змісті навчання і виховання майбутніх педагогів. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/5765/> (дата звернення: 17.09.2017).

References

- Amelchenko, N. (2013). *Tsinnosti obiednanoi Yevropy [Values of the united Europe]*. Kiyv, Ukraine: HO «Laboratoriia zakonodavchykh initsiatyv» (ukr).
- Vyshnevskiy, O. (2008). *Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky: navchalny posibnyk [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]*. Kiyv, Ukraine: Znannia, 230–234 (ukr).
- Hai-Nyzhnyk, P. P. (2014). Natsionalni interesy, natsionalni tsinnosti ta natsionalni tsili yak strukturo formuiuchi chynnyky polityky natsionalnoi bezpeky [National interests, national values and national goals as structural factors of national security policy]. *Hileia: naukovyi visnyk*, 84, 465–471 (ukr).
- Horbulin, V. P., Kachynskiy, A. B. (2009). *Zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy [The basis of national security of Ukraine]*. Kiyv, Ukraine: Intertekhnolohiia (ukr).
- Horbulin, V. P., Kachynskiy, A. B. (2005). Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v aksiolohichnomu vymiri: vid «suspilstva ryzyku» do hromadianskoho suspilstva [The strategy of national security of Ukraine in axiological terms: from «society of risk» to civil society]. *Stratehichna panorama*, 2, 13–27 (ukr).
- Dolzhenko, V. O. (2006). *Vykhovannia dukhovnykh tsinnosti u studentskoi molodi v polikulturnomu prostori [Education of spiritual values in student's youth in a multicultural space]*. Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.07. Luhansk, Ukraine (ukr).
- Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny ta osnovopolozhnykh svobod liudyny [European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms]*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (ukr).
- Yevropeiska sotsialna khartiia [European Social Charter]*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (ukr).
- Yevropeiska Khartiia rehionalnykh mov abo mov menshyn [European Charter for Regional or Minority Languages]*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_014 (ukr).
- Yevtodiuk, A. V. (2014). Aksiolohichni zasady suchasnoi systemy osvity Ukrainy [Axiological foundations of the modern system of education of Ukraine]. *Pedahohichnyi poshuk*, 2, 12–15.
- Ihnatenko, P. R. (1997). Aksiolohiia vykhovannia: vid terminolohii do postanovky problem [Axiology of education: from terminology to problem statement]. *Pedahohika i psykholohiia*, 1, 118–124 (ukr).
- Nosenko, E. L. (1999). *Transformacija cennostnykh orientacij molodezhi na sovremennom etape rozvitija obshhestva (Psichologicheskij aspekt) [Transformation of value orientations of youth at the present stage of development of society (Psychological aspect)]*. Dnepropetrovsk, Ukraine: Navchalna knyha (rus).
- Parakhonskyi, B. O. (1993). *Natsionalni interesy Ukrainy (dukhovno-intelektualnyi aspekt) [National interests of Ukraine (spiritual and intellectual aspect)]*. Kiyv, Ukraine: NISD (ukr).
- Piddjachyj, M. I. (2016). Osvita i nauka Ukrajinu u vymiri ghromadjanskykh suspiljstv: socialjno-profesijna orijentacija [Education and science of Ukraine in the dimension of civil society: social and professional orientation]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 3–4 (48–49), 59–65 (ukr).
- Radchenko, Ya. Yu., Radchenko, L. A., Hasanova, A. Э., Bylenko, L. M., Pohorelova, A. A. (2017). Ocenka vzaimodejstvija ponjatija «znanie» i sovremennykh mirovykh problem pitanija cheloveka [Evaluation of the interaction of the concept of «knowledge» and modern world problems of human nutrition]. *ScienceRise*, 5, 74. doi.: <https://doi.org/10.15587/2313-8416.2017.102071> (rus).
- Ramkova konventsiiia pro zakhyst natsionalnykh menshyn [Framework Convention for the Protection of National Minorities]*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_055 (ukr).
- Khartiia osnovnykh prav Yevropeiskoho Soiuzu [Charter of Fundamental Rights of the European Union]*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (ukr).
- Khomych, L. O. *Naskrizni tsinnosti u zmisti navchannia i vykhovannia maibutnikh pedahohiv [Transverse values in the content of education and upbringing of future teachers]*. Retrieved from <http://lib.iitta.gov.ua/5765/> (ukr).

АКСИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ГРАЖДАНСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

Поддячий Владимир, кандидат педагогических наук,
старший научный сотрудник отдела андрагогики,
Институт педагогического образования и образования взрослых НАПН Украины,
ул. М. Берлинского, 9, 04060 Киев, Украина, pvm2010@ukr.net

В статье рассмотрены аксиологические основы гражданской компетентности будущих педагогов. Определено, что развитие личности будущего педагога и формирование его гражданской компетентности целесообразно осуществлять на основе общечеловеческих, национальных и европейских ценностей. Установлено, что ценности определяют вектор развития человека, общества и государства, формируют образ желаемого будущего. К аксиологическим основам гражданской компетентности будущих педагогов отнесены три группы ценностей: общечеловеческие, национальные и европейские. Указана необходимость разработки требований к организации и осуществлению образовательного процесса на основе ценностей естественных прав человека, верховенства права, семьи, патриотизма, национальной культуры, национального суверенитета, национальной безопасности, справедливости, демократии, добра, красоты и истины.

Ключевые слова: гражданская компетентность будущего педагога; образовательный процесс; общечеловеческие, национальные и европейские ценности; субъект учения; ценность.

AXIOLOGICAL BASIS OF THE FUTURE TEACHER'S CIVIC COMPETENCE DEVELOPMENT

Piddyachiy Volodymyr, Ph.D. (Pedagogy), Senior Researcher of the Andragogy Department,
Institute of Pedagogical and Adult Education of National Academy
of Pedagogical Sciences of Ukraine,
9 Maksyma Berlynskoho Str., 04060 Kiev, Ukraine, pvm2010@ukr.net

The article deals with the axiological basis of civic competence of future pedagogues. These are three groups of values: universal, national and European. The definition and structure of the concept of «value» are analyzed. It is established that values are determined by the vector of human, social and state development, forming the image of the desired future. It is determined that development of the personality of the future pedagogue and formation of his civic competence should be carried out on the basis of human, national and European values. Specified on the necessity of developing the requirements for the organization and implementation of the educational process is based on the values of beauty, goodness, truth, justice, family, natural human rights, democracy, rule of law, patriotism, national culture, national sovereignty and national security. It has been established that the formation of values in the younger generation is a key problem of the educational policy of the leading countries of the world. This problem can be fixed in the process of pedagogical action, the subjects of which are the pedagogue, as a specialist who teaches, educates, develops, leads behind him and student as a person which tries through its own emotional sphere perceive and comprehend the information that is offered to him in order to further its use in own life for the development of personal and professional qualities that will help him to be successful in the modern world.

Key words: civic competence of the future pedagogue; educational process; subject of study; universal, national and European values; value.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2018
Прийнято до друку 26.04.2018